

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาล่าหู่ กับภาษาไทย

A Contrastive Analysis of Lahu and Thai Phonological System

วิชชกานต์ เมธาวิริยะกุล¹ | Witchatkarn Maythawiriyakul

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษา และภาษาล่าหู่เป็นภาษาแม่ของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในประเทศไทย บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาล่าหู่กับภาษาไทย โดยใช้แนวคิดของ Whitman (1970)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาษาล่าหู่ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้น /r, w/ ของภาษาไทย และภาษาล่าหู่ไม่มีกลุ่มพยัญชนะและพยัญชนะท้าย ทำให้คนล่าหู่มีปัญหาในการออกเสียงพยัญชนะของภาษาไทยโดยเฉพาะพยัญชนะท้าย ส่วนหน่วยเสียงสระและวรรณยุกต์ของภาษาล่าหู่กับภาษาไทยมีความแตกต่างกัน และภาษาไทยมีความแตกต่างกันของความยาวเสียงสระ แต่ภาษาล่าหู่ไม่มีความแตกต่างดังกล่าว ดังนั้นความแตกต่างดังกล่าวข้างต้นเป็นอุปสรรคกับคนล่าหู่ในการพูดภาษาไทย นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์มีประโยชน์ต่อครูผู้สอนภาษาไทยให้นักเรียนล่าหู่ และนักเรียนนักศึกษาล่าหู่ที่เรียนภาษาไทย

คำสำคัญ : วิเคราะห์เปรียบเทียบ ระบบเสียง ภาษาล่าหู่ ภาษาไทย

¹ชาติพันธุ์ล่าหู่ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา เจ้าหน้าที่งานสรรพากรชำนาญงาน สำนักงานสรรพากรพื้นที่พะเยา กรมสรรพากร ติดต่อได้ที่ อีเมล: witchatkarn.ma@rd.go.th

¹Lahu ethnic, Ph.D. Student in Applied Linguistics, School of Liberal Arts, University of Phayao; Revenue Officer, Experienced Level, Phayao Area Revenue Office, The Revenue Department, e-mail: witchatkarn.ma@rd.go.th

Abstract

Contrastive analysis is essential to language learning and teaching. Moreover, the Lahu language is the mother tongue of one of the important ethnic groups in Thailand. The objective of this article is to analyze and contrast the phonological systems of the Lahu and Thai languages. Contrastive Analysis of Whitman (1970) was applied in the analysis for this article.

The analysis results revealed that the Lahu language does not have the initial consonant phonemes /r, w/, unlike the Thai language, which has these consonants as initials. Moreover, the Lahu language lacks consonant clusters and syllable-final consonants. These facts lead to the Lahu people having problems in pronouncing the consonants of the Thai language, especially the final consonants. Moreover, there certainly are differences in the vowels and tones in the Lahu and Thai languages. In addition, the Thai language has vowel length distinctions but the Lahu language does not have vowel length distinctions. Therefore, these differences lead to the Lahu people having problems in speaking Thai. Furthermore, the analysis results were useful for Thai language teachers of Lahu students and Lahu students who study the Thai language.

Keywords: Contrastive analysis, phonological system, Lahu language, Thai

บทนำ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมีความหลากหลายทางภาษา และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็มีภาษาแม่² เป็นของตนเอง ผลการสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษาตามชาติพันธุ์และตระกูลภาษาที่มีอยู่ในประเทศไทย พบว่า มีภาษาที่ใช้พูดเป็นภาษาแม่ถึง 80 ภาษา (Smalley, 1994 อ้างใน Diller, 1996) แต่ผลการวิจัยของ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2549) พบว่าในจำนวนประชากรกว่า 60 ล้านคน มีกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาทั้งสิ้นถึง 70 กลุ่ม กระจายอยู่ในภาคต่าง ๆ ของประเทศ แต่สามารถอาศัยร่วมกันอย่างสงบสุข (สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ, 2554 อ้างใน สุวัฒน์ เลี่ยมประวิติ, 2556)

²ภาษาแม่ (Mother tongue) คือ ภาษาที่มนุษย์ทุกคนได้รับมาตั้งแต่เกิด (Delbio, Abilasha & Ilankumaran, 2018)

แม้ว่าภาษาไทยมาตรฐานจะเป็นภาษาราชการระดับชาติที่ใช้ในการติดต่อราชการทุกประเภท และใช้ในการเรียนการสอน รวมถึงเป็นภาษาของสื่อสารมวลชน อย่างไรก็ตามในแต่ละภูมิภาคมีการใช้ภาษาท้องถิ่น ซึ่งพูดโดยประชากรส่วนใหญ่และใช้เป็นภาษากลางในการสื่อสารระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาต่าง ๆ ส่วนภาษาของชุมชนท้องถิ่น มักเป็นภาษากลุ่มชาติพันธุ์ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2549) ดังนั้น แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็จะมีภาษาชาติพันธุ์นั้น ๆ เป็นภาษาแม่ เพื่อใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ภาษาลำหู่เป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในประเทศไทย โดยชาติพันธุ์ลำหู่มีภาษาลำหู่เป็นภาษาแม่และมีภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง³ สำหรับนักเรียนนักศึกษาที่เรียนหนังสือในตัวเมืองหรือผู้ที่ทำงานในตัวเมืองและเป็นภาษาต่างประเทศ⁴ สำหรับนักเรียนที่เรียนในชุมชนหรือผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน ถึงแม้ภาษาลำหู่จะเป็นเพียงภาษาชาติพันธุ์ แต่ นิติยา กาญจนวรรณ (2557) กล่าวว่า ภาษาท้องถิ่น (Local languages) ภาษาไทยท้องถิ่นตามภูมิภาค (Reginal Thai languages) และภาษาชาติพันธุ์ (Ethnic languages) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบายภาษาแห่งชาติ (National language policy) เนื่องจากวัฒนธรรมและภาษาท้องถิ่นเป็นสมบัติอันล้ำค่าของประเทศไทย

Zho Yuanren (1980) อ้างใน เอกสัณห์ ชินอัศรพงศ์ (2555) กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า ในการเรียนภาษาการออกเสียงเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดและต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก เพราะเป็นหัวใจสำคัญของภาษา หากออกเสียงไม่ถูกต้อง ก็เป็นเหตุให้ไวยากรณ์ผิด คำหรือคำศัพท์ (ความหมาย) ก็จะผิดไปด้วย

นอกจากนี้ นักภาษาศาสตร์ได้ศึกษาระบบเสียงในภาษาต่าง ๆ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อประโยชน์ในการเรียนและการสอนภาษา เช่น งานวิจัยของฮายนย์ (2546) ที่วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงภาษาเวียดนามถิ่นใต้กับภาษาไทย และงานของศิริพร มณีชูเกตุ (2547) ที่วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยกับภาษาอินโดนีเซีย เป็นต้น

ดังนั้น ปัญหาการออกเสียงถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญยิ่งในการเรียน การสอน และการใช้ภาษา บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาลำหู่กับภาษาไทย โดยผลการวิเคราะห์จะมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนภาษาไทยให้นักเรียนลำหู่ และนักเรียนนักศึกษาลำหู่ที่เรียนภาษาไทยรวมไปถึงผู้ที่สนใจเรียนภาษาลำหู่ด้วย

³ภาษาที่สอง (Second language) คือ ภาษาที่มีบทบาทต่อสถาบันและสังคมในชุมชน ในการทำหน้าที่เป็นวิธีการสื่อสารที่ได้รับการยอมรับในสมาชิกที่พูดภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ (Ellis, 1994)

⁴ภาษาต่างประเทศ (Foreign language) คือ ภาษาที่ไม่มีบทบาทสำคัญในชุมชนและได้เรียนในชั้นเรียนเป็นหลัก (Ellis, 1994)

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ภาษาที่สอง

ภาษาที่สอง คือ ภาษาใด ๆ ที่เรียนรู้หลังจากที่ได้เรียนรู้ภาษาแม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาต่างประเทศ ภาษาที่สองหมายถึง ภาษาที่มีบทบาทสำคัญในประเทศหรือภูมิภาคนั้น ๆ แม้อาจไม่ใช่ภาษาแรกของคนจำนวนมากที่ใช้ เช่น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยผู้อพยพในสหรัฐอเมริกา เป็นต้น เพราะกรณีดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ภาษาที่สอง ไม่ใช่ภาษาต่างประเทศ เนื่องจากภาษาอังกฤษจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคม นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังเป็นภาษาที่สองสำหรับคนจำนวนมากในประเทศต่าง ๆ เช่น ไนจีเรีย อินเดีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ เป็นต้น เนื่องจากบางคนในประเทศเหล่านี้ อาจได้รับรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแรก หากในบ้านใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก (Richards and Schmidt, 2013)

ภาษาต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแม่และภาษาที่สองของคนจำนวนมากในประเทศหรือภูมิภาค ไม่ได้ใช้เป็นสื่อกลางในการสอนในโรงเรียน และไม่ได้ใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารในรัฐบาล ฯลฯ โดยทั่วไปแล้วภาษาต่างประเทศจะได้รับการสอนเป็นวิชาในโรงเรียน เพื่อจุดประสงค์ในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศ หรือเพื่อการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (Richards and Schmidt, 2013)

ภาษาล่าหู่

ภาษาล่าหู่ (Lahu language) เป็นภาษาในสายโลโลกกลาง (Loloish or Yi) ของสาขาโลโล-พม่า (Lolo-Burmese or Burmese-Lolo) ซึ่งเป็นตระกูลย่อยของธิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) ของตระกูลภาษาจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) นอกจากนี้ภาษาล่าหู่ได้ใช้เป็นภาษาราชการร่วมกับภาษาจีนที่ The Lancang Lahu Autonomous County และความพิเศษของภาษาล่าหู่คือได้ใช้เป็นภาษากลาง (Lingua franca) ของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เช่น อาข่า (Akha) และเมี่ยน (Mien) เป็นต้น (Matisoff, 2006) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Bradley (1979) ที่กล่าวไว้ว่า “In many cases, this trading language is Lahu. ... Among the upland groups, the usual lingua franca in the Golden Triangle area, used when chance encounters on the path occur, is Lahu.” ปัจจุบันคาดว่า มีผู้ใช้ประมาณหนึ่งล้านคน โดยหน่วยเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ของภาษาล่าหู่ปรากฏดังภาพ

Consonants	Vowels	Tones
p t c k q	i i u	mid [unmarked] 33 〇
ph th ch kh qh	e ə o	high rising 35 ́
b d j g	ɛ a ɔ	high falling 53 ̂
m n ŋ		low falling 21 ̀
f ʃ h		very low 11(2) ̄
v y ɣ		high checked 4-ʔ ̎ʔ
l		low checked 2-ʔ ̌ʔ

ภาพที่ 1 : หน่วยเสียงของภาษาล่าหู่

ที่มา : Matisoff (2010)

ภาษาล่าหู่มีระบบการเขียน (Writing systems) ที่เป็นตัวเขียนอักษรโรมันทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ Catholic, Baptist โดยมีมิชชันนารีชาวคริสต์, Chinese โดยนักภาษาศาสตร์ชาวจีน และ Matisoff โดยศาสตราจารย์ด้านภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน James A. Matisoff ซึ่งรายละเอียดปรากฏดังนี้ (Matisoff, 2010)

พยัญชนะในอักษรวิธีของภาษาล่าหู่ (Consonant in Lahu Orthographies) ทั้ง 4 ประเภท ปรากฏดังภาพ

<i>Catholic</i>	<i>Baptist</i>	<i>Chinese</i>	<i>Matisoff</i>
q	k'	q	q
qh	hk'	qh	qh
k	k	k	k
kh	hk	kh	kh
g	g	g	g
ng	ng	ng	ŋ
c / tc	c / tc	c / z	c
ch / ts	ch / ts	ch / zh	ch
j / dz	j / dz	j / dz	j
t	t	t	t
th	ht	th	th
d	d	d	d
n / gn	n / ny	n	n
p / pf	p / pf	p	p
ph / phf	hp / hpf	ph	ph
b / bv	b / bv	b	b
m / mv	m / mv	m	m
h	h	h	h
gh	g'	x	ḡ
sh / s	sh / s	sh / s	š
y / z	y / z	y / r	y
f	f	f	f
v	v	v	v
l	l	l	l

ภาพที่ 2 : พยัญชนะในอักขรวิธีของภาษาล่าหู่

ที่มา : Matisoff (2010)

สระในอักขรวิธีของภาษาล่าหู่ (Vowel in Lahu Orthographies) ทั้ง 4
ประเภท ปรากฏดังภาพ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาล่าหู่กับภาษาไทย

<i>Catholic</i>	<i>Baptist</i>	<i>Chinese</i>	<i>Matisoff</i>
a	a	a	a
i	i	i	i
u / ö	u / uh	u	u
e	e	e	e
o	o	o	o
è	eh	ie	ɛ
ò	aw	aw	ɔ
ü / ö	ui / uh	eu	i
ë	eu	eu	ə

ภาพที่ 3 : สระในอักขรวิธีของภาษาล่าหู่

ที่มา : Matisoff (2010)

วรรณยุกต์ในอักขรวิธีของภาษาล่าหู่ (Tone in Lahu Orthographies) ทั้ง 4 ประเภท ปรากฏดังภาพ

	<i>Catholic</i>	<i>Baptist</i>	<i>Chinese</i>	<i>Matisoff</i>
mid	ca_	ca	ca	ca
high rising	caˊ	ca ⁻	caq	cá
high falling	caˋ	caˊ	cad	câ
low falling	caˋ	caˋ	cal	cà
very low	ca	ca_	cal	cā
high checked	caˆ	caˆ	cat	câ?
low checked	caˋ	caˋ	car	cà?

ภาพที่ 4 : วรรณยุกต์ในอักขรวิธีของภาษาล่าหู่

ที่มา : Matisoff (2010)

ตัวอย่างประโยคในอักขรวิธีของภาษาล่าหู่ (Sample sentence in Lahu Orthographies) ทั้ง 4 ประเภท ปรากฏดังภาพ

Catholic

ya₂ gni₂ ò nga₂ hü₂ te[˥] qha[˥] qhò₂ phò[˥] sha ca₂ gha[˥] e tu₂ le

Baptist

ya₂ nyi aw₂ nga₂ hui te[˥] hk'a[˥] hk'aw₂ hpaw[˥] sha₂ ca g'a₂ e tu₂ le

Chinese

yar ni awl ngal heu ted qhat qhaw₂ phawd shal ca xar e tul le

Matisoff

yàʔ-ni ʔ	ḡà-hi tē qháʔ	qhò-phó	ṣā	ca ḡàʔ e tù le
today	our village	where	game	go and hunt (IRR., QST)
NP ¹	NP ²	NP ³	NP ⁴	VP

'Where shall our village go to hunt today?'

ภาพที่ 5 : ตัวอย่างประโยคในอักขรวิธีของภาษาล่าหู่

ที่มา : Matisoff (2010)

จากภาพที่ 5 จะเห็นว่าพยางค์ของภาษาล่าหู่แต่ละพยางค์ต้องมีหนึ่งในเจ็ดเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันเสมอ ดังนั้นโครงสร้างพยางค์ของภาษาล่าหู่จัดผังเป็น (C) V T

นอกจากนี้ โครงสร้างประโยค (Sentence Structure) ของภาษาล่าหู่เป็นภาษาแบบที่มีกริยาปรากฏอยู่ท้าย (Verb-final Language) หรือเรียกว่าเป็นภาษาแบบ SOV ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากการเรียงลำดับและหน้าที่ของคำในประโยค โครงสร้างประโยคความเดียว (Simple Sentence Structure) ของภาษาล่าหู่จะเป็นดังนี้คือ ประธาน-กรรม-กริยา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาล่าหู่กับภาษาไทย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Contrastive Analysis) คือ การวิเคราะห์ความแตกต่างของภาษาตั้งแต่สองภาษาขึ้นไป ซึ่งถือเป็นสาขาหนึ่งในภาษาศาสตร์ประยุกต์ เนื่องจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมีประโยชน์ในด้านการเรียนและการสอนภาษา ในการวิเคราะห์นี้

จะใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวคิดของ Whitman (1970) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเขียนคำบรรยายลักษณะของทั้ง 2 ภาษา (Description) 2) การเลือกรูปแบบที่จะนำมาเปรียบเทียบกัน (Selection) 3) การเปรียบเทียบตามรูปแบบที่ได้เลือกไว้ (Contrast) และ 4) การทำนายข้อยุ่งยากหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการเรียนภาษาจากพื้นฐานของการเปรียบเทียบนั้น ๆ (Predict) รายละเอียดและผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1) ระบบเสียงพยัญชนะ

1.1 ระบบเสียงพยัญชนะในภาษาไทย ประกอบไปด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น, กลุ่มพยัญชนะหรือควบกล้ำ และพยัญชนะท้ายดังนี้

1.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทย ประกอบไปด้วย 21 หน่วยเสียง ได้แก่ 1) เสียงระเบิด 11 เสียง 2) เสียงเสียดแทรก 3 เสียง 3) เสียงนาสิก 3 เสียง 4) เสียงร่ว 1 เสียง 5) เสียงข้างลิ้น 1 เสียง และ 6) เสียงกึ่งสระ 2 เสียง รายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 : หน่วยเสียงพยัญชนะต้นภาษาไทย

ลักษณะ ของเสียง	ฐานกรณ์					
	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก กับฟัน	ปลายลิ้น และ ปุ่มเหงือก	เพดาน แข็ง	เพดาน อ่อน	คอหอย
ระเบิด	/p/ /p ^h / /b/		/t/ /t ^h / /d/	/c/ /c ^h /	/k/ /k ^h /	/ʔ/
เสียดแทรก		/f/	/s/			/h/
นาสิก	/m/		/n/		/ŋ/	
ร่ว				/r/		
ข้างลิ้น				/l/		
กึ่งสระ	/w/			/j/		

ที่มา : ดัดแปลงจากกาญจนา นาคสกุล (2541) และเรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2541) อ้างใน รุ่งฤดี แพลงผศ (2550)

1.1.2 หน่วยเสียงกลุ่มพยัญชนะหรือควบกล้ำในภาษาไทย ประกอบไปด้วย 11⁵ หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบที่เป็น ร /r/ มี 5 เสียง, ล /l/ มี 4 เสียง และ ว /w/ มี 2 เสียง รายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 : หน่วยเสียงกลุ่มพยัญชนะหรือควบกล้ำในภาษาไทย

หน่วยเสียง พยัญชนะต้น	หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบ		
	/r/	/l/	/w/
/k/	/kr/	/kl/	/kw/
/k ^h /	/k ^h r/	/k ^h l/	/k ^h w/
/p/	/pr/	/pl/	
/p ^h /	/p ^h r/	/p ^h l/	
/t/	/tr/		

ที่มา : ดัดแปลงจากรุ่งฤดี แผลงสร (2550)

1.1.3 หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาไทย ประกอบไปด้วย 8⁶ หน่วยเสียง ได้แก่ 1) เสียงกัก 3 เสียง 2) เสียงนาสิก 3 เสียง และ 3) เสียงกึ่งสระ 2 เสียง รายละเอียดตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 : หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายภาษาไทย

ลักษณะของเสียง	ฐานกรณ์			
	ริมฝีปาก	ปลายลิ้นและ ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน
กัก	/p/	/t/		/k/
นาสิก	/m/	/n/		/ŋ/
กึ่งสระ	/w/		/j/	

ที่มา : ดัดแปลงจากจินดา เสงสมบุรณ์ (2542) อ้างในรุ่งฤดี แผลงสร (2550)

⁵กาญจนา นาคสกุล (2545) อ้างในรุ่งฤดี แผลงสร (2550) กล่าวว่า ในปัจจุบันมีคำยืมจากภาษาอังกฤษ ทำให้หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบเพิ่มอีกหลายคู่ เช่น บร /br/ เบรก, บล /bl/ บล็อก, ฟร /fr/ ฟรี เป็นต้น นอกจากนี้มีคำยืมจากภาษาสันสกฤต เช่น ทร /t^hr/ นิทรา เป็นต้น แต่ในบทความนี้จะไม่กล่าวถึง

⁶รุ่งฤดี แผลงสร (2550) กล่าวว่า บางตำราจัดหน่วยเสียง /r/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ทำให้มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาไทยมี 9 หน่วยเสียง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาล่าหู่กับภาษาไทย

1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาล่าหู่ มีเพียงหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น ประกอบไปด้วย 24 หน่วยเสียง ได้แก่ 1) เสียงกักหรือระเบิด 14 เสียง 2) เสียงเสียดแทรก 5 เสียง 3) เสียงนาสิก 3 เสียง 4) เสียงข้างลิ้น 1 เสียง และ 5) เสียงกึ่งสระ 1 เสียง รายละเอียดตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 : หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาล่าหู่⁷

ลักษณะของเสียง	ฐานกรณ์						
	ริมฝีปาก	ริมฝีปากกับฟัน	ปลายลิ้นและปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ลิ้นไก่	เส้นเสียง
กักหรือระเบิด	/p/		/t/	/c/	/k/	/q/	
	/p ^h /		/t ^h /	/c ^h /	/k ^h /	/q ^h /	
	/b/		/d/	/ɟ/	/g/		
เสียดแทรก		/f/	/s/		/ɕ/		/h/
		/v/					
นาสิก	/m/		/n/		/ŋ/		
ข้างลิ้น			/l/				
กึ่งสระ				/j/			

ที่มา : ดัดแปลงจาก Bradley (1979) และ Matisoff (1973, 2010)

1.3 การเปรียบเทียบระบบเสียงของพยัญชนะ

1.3.1 พยัญชนะต้น สังเกตว่าในภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะ จำนวน 21 เสียง ในขณะที่ภาษาล่าหู่มี 24 เสียง ดังนั้นคนล่าหู่อาจไม่มีปัญหาในการออกเสียงพยัญชนะต้นของภาษาไทย นอกจากเสียง /r/ เนื่องจากไม่มีในภาษาล่าหู่ ซึ่งคนไทยก็มีปัญหานี้อยู่แล้ว ส่วนเสียงอื่นคนล่าหู่สามารถออกเสียงได้ เช่น เสียง /w/ ในภาษาไทยสามารถใช้เสียง /v/ ในภาษาล่าหู่แทนได้ เป็นต้น นอกจากนี้ภาษาล่าหู่จะมีเสียงพยัญชนะต้น

⁷จากตารางที่ 4 ไม่มีหน่วยเสียง /r/ ในภาษาล่าหู่ แต่จากการคัดค้นข้อมูลพระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับภาษาไทยและล่าหู่พบว่า พระธรรม “พงศาวดาร” ภาษาล่าหู่ตัวเขียน Baptist ใช้คำว่า “RA_SA_VAN_LI_” (YouVersion, 2021) ซึ่งอาจเป็นคำยืมจากภาษาอื่น จึงไม่พอล่าหู่ถึงในบทความนี้

ที่ไม่มีในภาษาไทยหลายเสียง เช่น เสียงที่เกิดจากเพดานอ่อนและลิ้นไก่ /k^h, q, g, ɡ̊/ เป็นต้น ส่วนเสียง /g̊/ คือเสียง /g/ แต่จะเน้นเสียงไปตรงกลาง (Centralized) ซึ่งทำให้คนไทยมีปัญหาในการออกเสียงดังกล่าวได้

1.3.2 กลุ่มพยัญชนะหรือควบกล้ำ สังเกตว่าในภาษาไทยมีเสียงกลุ่มพยัญชนะหรือควบกล้ำ จำนวน 11 เสียง ในขณะที่ภาษาล่าหู่ไม่มี (Matisoff, 1973) โดยพยัญชนะเสียงแรกเป็นกลุ่มเสียง /k, k^h, p, p^h, t/ ซึ่งเป็นกลุ่มเสียงที่มีในภาษาล่าหู่ด้วย ส่วนพยัญชนะเสียงที่สองเป็นกลุ่มเสียง /r, l, w/ ซึ่งเสียง /r/ ไม่มีในภาษาล่าหู่ตามที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ทำให้คนล่าหู่มีปัญหาในการออกเสียงกลุ่มพยัญชนะหรือควบกล้ำ โดยจะออกเสียงเฉพาะพยัญชนะตัวแรก เช่น เสียง /pr/ คนล่าหู่จะออกเสียงเป็น /p/ เป็นต้น ซึ่งคนไทยก็มีปัญหานี้ด้วย

1.3.3 พยัญชนะท้ายหรือตัวสะกด เนื่องจากภาษาล่าหู่ไม่มีตัวสะกด (Bradley, 1979; Matisoff, 1988) ในขณะที่ภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะท้าย 8 เสียง ได้แก่ เสียงกัก /p, t, k/ เสียงนาสิก /m, n, ŋ/ กึ่งสระ /w, j/ จึงทำให้คนล่าหู่ประสบปัญหาในการออกเสียงภาษาไทยที่มีตัวสะกด โดยเฉพาะเสียง /p, m/ ซึ่งจะต้องปิดปาก แต่คนล่าหู่ไม่ปิดปากเวลาออกเสียงดังกล่าว และเสียง /t, n/ ซึ่งจะต้องเอาปลายลิ้นไปแตะปุ่มเหงือก แต่คนล่าหู่ไม่ได้ทำ เช่น คำว่า “ทำงาน” /tʰam ŋa:n/ ในภาษาไทย คนล่าหู่จะออกเสียงเป็น “ทางา” /tʰa ŋa:/ แทน เป็นต้น นอกจากนี้เสียง /k, ŋ/ อาจเป็นปัญหาน้อยกว่าเสียงดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากเป็นเสียงที่ไม่ต้องปิดปาก ส่วนเสียงกึ่งสระ /w, j/ อาจไม่เป็นปัญหา เพราะคนล่าหู่สามารถใช้เสียงสระประสม /ao, ai/ แทนได้

2) ระบบเสียงสระ

2.1 หน่วยเสียงสระในภาษาไทย ประกอบไปด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 เสียง และสระประสม 3 เสียง รายละเอียดตามตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 : หน่วยเสียงสระภาษาไทย

ตำแหน่ง ลิ้น	ไม่ห่อริมฝีปาก		ค่อนข้างไม่ห่อริมฝีปาก		ห่อริมฝีปาก	
ระดับลิ้น	ส่วนหน้า		ส่วนกลาง		ส่วนหลัง	
สูง	/i/	/iː/	/ɯ/	/ɯː/	/u/	/uː/
กลางสูง	/e/	/eː/	/ɤ/	/ɤː/	/o/	/oː/
กลางต่ำ	/ɛ/	/ɛː/			/ɔ/	/ɔː/
ต่ำ			/a/	/aː/		
สระประสม	/iːa/		/ɯːa/		/uːa/	

ที่มา : ดัดแปลงจากเรืองเดช ปันเพือนชิตย (2541) อ้างในรุ่งฤดี แผลงศร (2550)

2.2 หน่วยเสียงสระในภาษาล่าหู่ ประกอบไปด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยว 9 เสียง และสระประสม 3 เสียง รายละเอียดตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 : หน่วยเสียงสระภาษาล่าหู่

	หน้า	กลาง	หลัง
ปิด	/i/	/i/	/u/
กลางปิด	/e/	/ə/	/o/
กลางเปิด	/ɛ/		/ɔ/
เปิด		/a/	
สระประสม ^๓	/ai/	/ao/	/ɔɛ/

ที่มา : ดัดแปลงจาก Bradley (1979) และ Matisoff (1973, 2010)

^๓มาจากหนังสือเรื่อง La^hu_ li_ aw_ hku[˥] pui_ hen[˥] tu_ li_ daw (Lahu Primer) ของ Naw Law Bo, Sein Lynn, Robert & Andrew (2017)

2.3 การเปรียบเทียบระบบเสียงของสระ สังเกตว่าในภาษาไทยจะมีเสียงสระมากกว่าภาษาล่าหู่ เนื่องจากหน่วยเสียงสระเดียวในภาษาไทยจะประกอบไปด้วยเสียงสั้นและยาว นอกจากนี้เสียงสั้นยาวของสระเดียวมีความแตกต่างทางความหมายได้ เช่น คำว่า “รัก” /rák/ กับ “ราก” /rà:k/ เป็นต้น ในขณะที่ภาษาล่าหู่ไม่ปรากฏสระเสียงยาว อาจเป็นเพราะในภาษาล่าหู่เสียงสั้นยาวของสระเดียวและสระประสมไม่มีความแตกต่างทางความหมาย เช่น คำว่า /câ/ กับ /câ:/ มีความหมายว่า “กิน” และคำว่า /qai/ กับ /qai:/ มีความหมายว่า “ไป” เป็นต้น

3) ระบบเสียงวรรณยุกต์

3.1 วรรณยุกต์ในภาษาไทย ประกอบไปด้วย 5 หน่วยเสียง ดังนี้

ตารางที่ 7 : หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย

	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ต่ำ		หน้า /nà:/			
กลาง	นา /na:/				
สูง				น้ำ /ná:/	
เปลี่ยนตก			นำ /nǎ:/		
เปลี่ยนขึ้น					หนา /nǎ:/

ที่มา : ดัดแปลงจากรุ่งฤดี แผลงศรี (2550)

3.2 วรรณยุกต์ในภาษาล่าหู่ ประกอบไปด้วย 7 หน่วยเสียง โดย 5 หน่วยเสียงแรกเป็นแบบเปิด (Open) ซึ่งเป็นเสียงยาว และ 2 หน่วยเสียงสุดท้ายเป็นแบบเสียงหยุดจากเส้นเสียง (Checked) ซึ่งเป็นเสียงสั้น (Bradley, 1979; Matisoff, 1973, 1989; Walker, 1972) ดังนี้

ตารางที่ 8 : หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาล่าหู่

	หน่วยเสียง	ความหมาย
กลาง (Mid tone)	/ca/	ค้นหา
สูงขึ้น (High rising tone)	/cá/	ต้ม
สูงตก (High falling tone)	/câ/	กิน
ต่ำตก (Low falling tone)	/cà/	ดูร้าย
ต่ำมาก (Very low tone)	/cã/	ให้อาหาร
สูงหยุด (High checked tone)	/câʔ/	เชือก(สาย)
ต่ำหยุด (Low checked tone)	/càʔ/	ผลึก

ที่มา : ดัดแปลงจาก Bradley (1979), Matisoff (1973, 1989), Walker (1972)

3.3 การเปรียบเทียบของวรรณยุกต์ สังเกตได้ว่า ภาษาไทยมีวรรณยุกต์ 5 เสียง ในขณะที่ภาษาล่าหู่มีวรรณยุกต์ 7 เสียง อย่างไรก็ตามวรรณยุกต์ในภาษาไทยที่ไม่มีในภาษาล่าหู่คือ วรรณยุกต์จัตวา ซึ่งอาจเป็นปัญหาต่อคนล่าหู่ในการออกเสียงดังกล่าวได้ ส่วนวรรณยุกต์ภาษาล่าหู่ที่ไม่มีในภาษาไทยคือ วรรณยุกต์สูงหยุด /câʔ/ และต่ำหยุด /càʔ/ ซึ่งอาจไม่เป็นปัญหาต่อคนไทย เนื่องจากสามารถใช้เสียง /câ/ (จ๊ะ) และ /cà/ (จะ) แทนได้

บทสรุป

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาล่าหู่กับภาษาไทย จากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

ตารางที่ 9 : สรุปเปรียบเทียบต่างระหว่างภาษาลำหู่กับภาษาไทย

ประเด็น	ภาษาลำหู่	ภาษาไทย
ตระกูลภาษา	ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต	ตระกูลไท-กะได
พยัญชนะต้น	24 เสียง	21 เสียง
กลุ่มพยัญชนะ	-	11 เสียง
พยัญชนะท้าย	-	8 เสียง
สระเดี่ยว	9 เสียง	18 เสียง
สระประสม	3 เสียง	3 เสียง
วรรณยุกต์	7 เสียง	5 เสียง

จากตารางที่ 9 จะเห็นว่าพยัญชนะต้นของภาษาลำหู่มีมากกว่าภาษาไทย แต่มีหน่วยเสียงที่ภาษาลำหู่ไม่มีในภาษาไทย คือ /r, w/ ซึ่งอาจไม่เป็นปัญหาสำคัญกับคนลำหู่ในการออกเสียงดังกล่าว เนื่องจากคนไทยก็มีปัญหาในการออกเสียง /r/ เช่นกัน ส่วนเสียง /w/ ในภาษาไทย คนลำหู่สามารถออกเสียง /v/ แทนได้ อย่างไรก็ตามคนลำหู่จะมีปัญหาในการออกเสียงกลุ่มพยัญชนะและพยัญชนะท้ายในภาษาไทย เนื่องจากหน่วยเสียงดังกล่าวไม่มีในภาษาลำหู่ซึ่งคนลำหู่ต้องให้ความสำคัญในการออกเสียงดังกล่าว

สระ สังเกตว่าภาษาลำหู่มีสระน้อยกว่าภาษาไทย เนื่องจากไม่มีสระเสียงยาว นอกจากนี้ในภาษาไทยเสียงสั้นหรือยาวของสระเดี่ยวมีผลต่อความหมายแต่ในภาษาลำหู่เสียงสั้นหรือยาวของสระเดี่ยวและสระประสมไม่มีความแตกต่างทางความหมาย

วรรณยุกต์ จะเห็นว่าภาษาลำหู่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์มากกว่าภาษาไทย แต่หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่มีในภาษาลำหู่คือ วรรณยุกต์จัตวา ซึ่งอาจเป็นปัญหาต่อคนลำหู่ในการออกเสียงดังกล่าวได้

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาลำหู่กับภาษาไทย

จะเห็นว่า ผู้พูดภาษาแม่จะประสบปัญหาหรืออุปสรรคในการออกเสียงภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ เมื่อภาษาเหล่านั้นมีระบบเสียงที่แตกต่างกัน โดยปัญหาหรืออุปสรรคจะเกิดกับหน่วยเสียงที่ไม่มีในภาษาแม่ แต่มีในภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ เช่น คนลำหู่ที่มีภาษาลำหู่เป็นภาษาแม่ จะประสบปัญหาหรืออุปสรรคในการออกเสียงภาษาไทย ในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศกับหน่วยเสียงที่ไม่มีในภาษาลำหู่แต่มีในภาษาไทย เป็นต้น

ทั้งนี้ ปัจจุบันเด็กลำหู่ได้เริ่มเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเมื่อเรียนชั้นอนุบาลขึ้นไป ซึ่งวิจัยดังกล่าวเป็นวัยที่เหมาะสม (Critical period) ที่จะเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ (Lenneberg, 1967; Brown, 1994; พิณทิพย์ หวยเจริญ, 2539) ดังนั้นถ้านักเรียนและนักศึกษาลำหู่พยายามและให้ความสำคัญกับหน่วยเสียงที่ภาษาลำหู่ไม่มีในภาษาไทยก็ไม่ยากเกินไปที่จะออกเสียงภาษาไทยให้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับตัวเองในการพูดภาษาไทยในการเรียนและการสื่อสาร และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารให้ประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ในบริบทของครูผู้สอนภาษาไทยให้กับนักเรียนลำหู่ ควรให้ความสำคัญกับหน่วยเสียงที่ภาษาลำหู่ไม่มีในภาษาไทย เพื่อจะช่วยให้นักเรียนลำหู่ตระหนักและให้ความสำคัญกับการออกเสียงดังกล่าว รวมไปถึงผู้สนใจเรียนภาษาลำหู่ที่จะให้ความสำคัญกับหน่วยเสียงของภาษาลำหู่ที่ไม่มีในภาษาของตน เช่น คนไทยที่ภาษาไทยไม่มีหน่วยเสียง /q, ɣ/ ของภาษาลำหู่ ซึ่งเป็นเสียงที่เกิดจากลิ้นไก่ (ระเบิด) และเพดานอ่อน (เสียดแทรก) ดังนั้นคนไทยก็ต้องพยายามออกเสียงดังกล่าวให้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อเจ้าของภาษาฟังผู้อื่นพูดภาษาของตน ก็จะทำให้ความสำคัญและพยายามฟังผู้อื่นพูดอยู่แล้ว ดังนั้น การออกเสียงภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศไม่ขัดก็ไม่ได้เป็นปัญหา หรืออุปสรรคสำคัญในการสื่อสารให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์แต่อย่างใด

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณพระเจ้าสำหรับทุกสิ่งทุกอย่าง และขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ผณินทรา อีรานนท์ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้โอกาสผู้เขียนได้ตระหนัก เห็นความสำคัญและภาคภูมิใจในการมีภาษาล่าหู่เป็นภาษาแม่ นอกจากนี้ขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่าน

I would like to express my deepest gratitude and appreciation to:

1) James A. Matisoff, Professor of Linguistics, Emeritus, University of California, Berkeley, for giving me permission to use his figures in this article and for devoting his life to the Lahu language and people. We, Lahu people, are indebted to you undoubtedly. May God bless you with good health and long life.

2) Randy J. LaPolla, Professor of Linguistics, Nanyang Technological University, Singapore, for his valuable and insightful comments and editing support on the final draft of the abstract and acknowledgments of this article. In addition, for his kindness, encouragement, and continued support in the study of the Lahu language, making us proud to be Lahu people. May God continually bless you.

3) Scholars for Lahu people and language: Paul W. Lewis, Anthony R. Walker, David Bradley, and others, who made us value and be proud to be Lahu people and proud to speak the Lahu language. May God bless you all.

I alone am responsible for any misrepresentations, omissions, or errors in this article.

รายการอ้างอิง

- นิตยา กาญจนวรรณ. (2557). ความสำคัญของภาษาท้องถิ่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 1-12.
- พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2539). *ภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2550). การประยุกต์หลักการคู่เทียบเสียงในการสอนภาษาไทยแก่ผู้เรียนชาวต่างประเทศ. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 29(1), 33-46.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวิติ. (2556). *การแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยของคนสามระดับอายุ* (รายงานการวิจัย). นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2549). สถานการณ์ทางภาษาในสังคมไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 25(2), 5-17.
- ศิริพร มณีชูเกตุ. (2547). การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยกับภาษาอินโดนีเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 1(1), 65-74.
- เอกสิทธิ์ ชินอักรพงศ์. (2555). การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ความสำคัญของการเรียนการสอนระบบเสียง. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 9(1), 1-8.
- ฮายนต์ แวน ฟูก. (2546). *การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงภาษาเวียดนามถิ่นใต้กับภาษาไทยมาตรฐาน*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bradley, D. (1979). *Lahu dialects*. Canberra, ACT: Faculty of Asian Studies in association with Australian National University Press.
- Brown, H. D. (2000). *Principles of language learning and teaching*. New York: Longman.

- Diller, A. (1996). William A. Smalley, Linguistic diversity and national unity: Language ecology in Thailand. Chicago: University of Chicago Press. 1994. Pp. xv, 436. Hb \$56.00, pb \$24.95. *Language in Society*, 25(1), 141-144.
- Lenneberg, E. H. (1967). *Biological foundations of language*. New York: Wiley and Sons.
- Matisoff, J. A. (1973). *The Grammar of Lahu*. Berkeley: University of California Press.
- Matisoff, J. A. (1988). *The dictionary of Lahu*. Berkeley: University of California Press.
- Matisoff, J. A. (1989). Tone, intonation, and sound symbolism in Lahu: loading the syllable canon. *Linguistics of the Tibeto-Burman Area*, 12(2), 147-163.
- Matisoff, J. A. (2006). *English-Lahu Lexicon (Vol. 139)*. Berkeley: University of California Press.
- Matisoff, J. A. (2010). In search of antidote for scholarly remorse: creating a meta-linguistic vocabulary for Lahu. In 43rd *International conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics* (pp.1-12). Lund: University of Lund.
- Richards, J. C., & Schmidt, R. W. (2013). *Longman dictionary of language teaching and applied linguistics*. Routledge.
- Walker, A. R. (1972). Blessing Feasts and Ancestor Propitiation among the Lahu Nyi (Red Lahu). *The Journal of the Siam Society*, 60(1), 345-372.

Whitman, R. L. (1970). Contrastive analysis: problems and procedures. *Language Learning*, 20(2), 191–197.

Received: November 1, 2019

Revised: March 8, 2021

Accepted: March 8, 2021